

Uşaq alveri

risklər və həssas məqamlar

BMT-nin Qlobal İnsan Alveri hesabatına əsasən insan alverinin qurbanlarının 20%-i uşaqlardır.

Uşaq alverinə səbəb olan amillər:

- Yoxsulluq və işsizlik. Əsasən insanlar kasıbcılıq və işsizlikdən qurtulmaq məqsədi ilə uşaq əməyindən istifadə edirlər. Bir çox hallarda valideynlər uşaqlarını girov qoyur və yaxud satırlar.
- Təhsilin aşağı səviyyədə olması
- Qadının cəmiyyətdə rolunun azaldılması

Ailə səviyyəsində risklər:

- Valideynlərin itirilməsi və böyüklərin dəstəyindən məhrum olma
- Məişət zorakılığı: məişət zorakılığından əziyyət çəkən uşaqlar evdən qaçıb küçələrdə yaşayır və bu halda istismar, zorakılıq və insan alverinə məruz qalma riski yüksəkdir.

Buklet Azərbaycan Respublikasında insan alverinə qarşı mübarizəyə dair 2014-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planının icrası üzrə Səhiyyə Nazirliyinin Tədbirlər Planının 13.9-cu bəndinin 3-cü hissəsinə uyğun olaraq İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi tərəfindən hazırlanmış və çap edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

Bakı, AZ1122, Zərdabi küç., 96
Tel: 431-12-72, Faks: 430-52-85
office@isim.az www.isim.az

Uşaq alveri

risklər və həssas məqamlar

İcma səviyyəsində risklər:

- İcma daxilində (küçədə və ya dəstə halında, məktəbdə) zorakılıq: təhlükə hiss edən uşaq icmanı tərk edə və insan alverinə asanlıqla məruz qala bilər.
- İcmaların köç etmə ənənəsi: sərhəddə yaşayan və mövsümi iş tapmaq üçün insanlar tez-tez sərhədi keçirlərsə, uşaqların insan alverinə məruz qalma riski də artır.
- Kənd təsərrüfatına əsaslanan icmalar: kənd təsərrüfatı ailələrinin uşaqları torpaqlarında işləməsələr və şəhərdə yaşamağa can atsalar, insan alveri riskinə məruz qala bilərlər.

İnstitusional səviyyədə risklər:

- Sosial inkişafda boşluqlar: uşaqlar və ailələr ölkə ərazisində bəzi etnik qruplara qarşı ayrıseçkilik siyasəti, təhsildən istifadə etmək hüququnun məhdudlaşdırılması baxımından həssasdırlar.
- Doğum qeydiyyatı sisteminin zəif olması: bu, uşaqların vəziyyətini izləməkdə çətinlik yaradır.
- Uşaqların ailələrindən ayrılıb digər sosial qruplara qoşulması

Sosial-iqtisadi risklər:

- *Təbii fəlakətlər: insanların maliyyə vəziyyətinə ziyan vuran, ailələri qida ehtiyatı və gəlirdən məhrum edən quraqlıq, sel kimi təbii fəlakətlər, eləcə də balıqçılıq və ya kənd təsərrüfatı icmalarının yaşayış səviyyəsini darmadağın edən iqlim dəyişikliyi kimi coğrafi faktorlar*

Ölkədə siyasi vəziyyətin qeyri-sabit olması, insanın ölkəsində özünü təhlükəli şəraitdə hiss etmə qorxusu:

- *Ölkədə siyasi vəziyyətin qeyri-sabit olması (münaqişələr, müharibələr, təqiblər və s.) insanların ölkəni tərk etməsi, təhlükəsiz yerlərə daşınmasına məcbur edir.*
- *Gündəlik həyatda rast gəlinən çətinliklər: maddi vəsaitin azlığı, iş yerlərinin azlığı və s. nəticəsində yoxsulluq şəraitində yaşamaq*

Uşaq alverinin qarşısının alınmasında cavab tədbirlər PROFİLAKTİKA

- Məlumat kampaniyaları
- İqtisadi imkanların və geniş hüquqi məlumatın artırılmasına yönəldilmiş profilaktik proqramların işlənilib hazırlanması
- Uşaq müdafiə proqramlarının hazırlanması
- Qurbanlar və potensial qurbanların ehtiyaclarının öyrənilməsi
- Uşaq alveri təhlükələri və onun qarşısının alınması tədbirlərinə dair mütəxəssislərin hazırlanması
- Valideynlərin işlə təmin edilməsi və uşaqların məktəbdə təhsilini davam etdirməsi ailələri risk altında qoyan işsizlik və yoxsulluğu aradan qaldırmağın yeganə yoludur.

İstismardan azad olunma yolları:

Qaynar xətt
Hüquq-mühafizə orqanları
QHT-lər
Beynəlxalq təşkilatlar
Dini qurumlar (məscid və kilsələr)
Tibb müəssisələri və s.
Şəraitə uyğun hərəkət